

Kempensysteem: onbeperkt krachtvoer en hooi

TEKST EN BEELD: JANET BEEKMAN

Onbeperkt krachtvoer en hooi verstrekken aan melkvee bespaart melkveehouders gemiddeld 35 % arbeid. Ook is een stijging in de melkproductie van 10 tot 15 % mogelijk. Het vetgehalte daalt licht en het eiwitgehalte blijft stabiel. Die conclusies trekt Hendrix UTD uit praktijkresultaten met het Kempensysteem, een nieuw voerconcept voor melkvee.

Meer melk met minder arbeid, dat is het grootste pluspunt van het Kempensysteem. Een voersysteem op basis van vrije opname van krachtvoer en hooi, ontwikkeld en getest op de Kempenshof, het rundvee-onderzoekscenrum van Nutreco in Boxmeer. In de praktijk is al veel ervaring opgedaan met dit systeem op ruim 300 melkveebedrijven in Frankrijk, Spanje, Duitsland en Zuid-Korea. Uit de eerste ervaringen in Nederland blijkt het innovatieve voersysteem ook onder Nederlandse omstandigheden goed toepasbaar.

Veel krachtvoer

Met de toepassing van het Kempensysteem nemen koeien gemiddeld 19 kg krachtvoer en 6 kg hooi per etmaal op. Op het eerste gezicht lijkt het vreten van zo'n grote hoeveelheid krachtvoer ondenkbaar zonder pensverzing. Echter, uit de praktijkervaringen blijken koeien niet meer last van pensverzing te hebben dan koeien met reguliere rantsoenen. Dat heeft in de eerste plaats te maken met een zeer gespreide krachtvoeropname gedurende een etmaal. De Melkbiks Kempen wordt verstrekt in speciale voerbakken, de Kempenfeeder, waaraan vijf koeien tegelijk kunnen vreten. Op 20 tot 25 koeien is één Kempenfeeder nodig. De voerbak is vergelijkbaar met een droogvoerbak die via een instelbare spleet heel weinig krachtvoer vrijgeeft. De koeien likken de Melkbiks als het ware uit de bakken, waardoor ze het heel langzaam opnemen.

In de tweede plaats heeft de Melkbiks Kempen een specifieke samenstelling gericht op een veilige en efficiënte penswerking. Het krachtvoer is traag afbreekbaar omdat het veel bestendig zetmeel en goed verteerbare celwanden bevat. De Melkbiks bevat alle ingrediënten die nodig zijn voor gezonde koeien, een hoge vruchtbaarheid en goede productieresultaten. Daarnaast is de beschikbaarheid van smakelijk, structuurrijk ruwvoer met voldoende drogestof een belangrijke voorwaarde voor een gezonde

De koeien likken de brok uit de nauwe opening van de Kempenfeeder. De langzame krachtvoeropname en de samenstelling van het krachtvoer voorkomen pensverzing.

Naast de opname van gemiddeld 19 kg krachtvoer per etmaal nemen de koeien ook circa 6 kg hooi op.

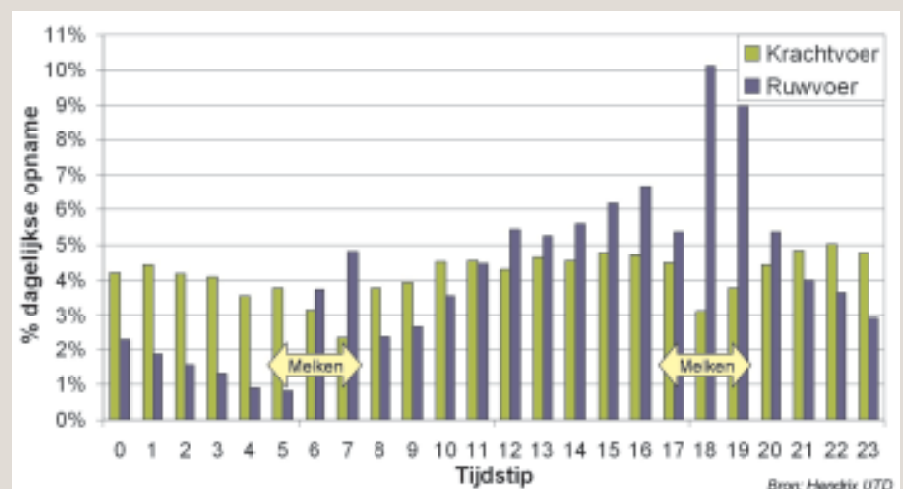
penswerking. Het is belangrijk dat de koeien veel herkauwen en dat er matvorming in de pens optreedt. Dat houdt de pens gezond. Onder andere uit onderzoek door Universiteit Gent, werd geconcludeerd dat het Kempensysteem

geen verhoogd risico op pensverzing oplevert op basis van het melkvetzurenpatroon.

Vereenvoudigde bedrijfsvoering

Met de toepassing van het Kempensysteem

Tabel: Voeropnamepatroon met toepassing Kempensysteem

Met toepassing van het Kempensysteem laten de koeien een zeer gespreide krachtvoeropname over een etmaal zien. De koeien likken de Melkbiks Kempen als het ware uit de bakken, waardoor ze het krachtvoer in kleine porties opnemen.

valt het ruwvoerproces weg. Dat vereenvoudigt de bedrijfsvoering aanzienlijk. Het eenvoudige voersysteem zorgt voor een stabiel rantsoen gedurende het hele jaar met weinig kans op voerfouten. De vrije opname van zowel krachtvoer als ruwvoer leidt tot een hogere

Bij toepassing van het Kempensysteem is het verstrekken van structureel, smakelijk en goed verteerbaar hooi noodzakelijk voor een gezonde penswerking.

totale dagelijkse drogestofopname. Daardoor kan de melkproductie stijgen, afhankelijk van het productieniveau van de koeien. Bij een 10.000 liter koe is de stijging kleiner dan bij een 7.000 liter koe. Het meer constante rantsoen heeft een positief effect op de gezondheid en conditie van de koeien. De negatieve energiebalans rondom afkalven is daardoor ook kleiner, waardoor het risico op stofwisselingsstoornissen afneemt.

Met de toepassing van het Kempensysteem is veel minder tijd nodig voor ruwvoerwinning en voeren. Dit maakt het melken van meer koeien zonder extra (vreemde) arbeid makkelijker mogelijk is. De benodigde investeringen voor omschakeling naar het Kempensysteem bedragen circa circa 3.500 euro per Kempensysteem. Daarbij komen eventueel de kosten van aangekocht ruwvoer. De kosten van ruwvoerwinning, van loonwerk en machines gaan flink omlaag. Het Kempensysteem is vooral geschikt voor bedrijven met weinig grond of voor bedrijven met goede alternatieven om hun grond anders te benutten. Deze bedrijven kunnen de hogere voerkosten eerder compenseren door lagere kosten voor arbeid, ruwvoer en loonwerk of door extra opbrengsten uit alternatieve grondbenutting. Om de financiële haalbaarheid van de toepassing van het Kempensysteem op een individueel bedrijf te bepalen, is de Quickscan Kempen ontwikkeld. ←

Jurgens na half jaar ervaring met Kempensysteem

“Financiële plaatje bepaalt of ik ermee doorga”

Eind april 2008 startte de familie Jurgens in Kessel (Limburg) met het Kempensysteem. “Ik wil graag meer melk per koe realiseren”, zegt Piet Jurgens. Sinds de introductie van het vernieuwde voersysteem steeg de BSK van 40 naar 45. “Of ik doorga hangt vooral af van de krachtvoerkosten”, aldus Jurgens na een half jaar ervaring.

“Tot volgend jaar zomer ga ik zeker door met het Kempensysteem”, vertelt Piet Jurgens. “Dan hebben we ruim een jaar ervaring en zetten we alle resultaten en cijfers nog eens goed op een rij. De voordelen van het systeem moeten de hogere krachtvoerkosten wel goed maken.” Het gemak van het Kempensysteem en de verwachte hogere melkproductie per koe waren voor de familie Jurgens aanleiding om te starten met dit systeem. “We zijn langzaam overgeschakeld. Pensverzuring is geen probleem. Af en toe is er eens een koe dun op de mest. Dan is blijkbaar de verhouding krachtvoer en hooi niet helemaal goed, ze vreet dan te veel Melkbiks en/of neemt te weinig hooi op.”

Landwerk valt weg

Voordat werd overgestapt op het Kempensysteem kregen de koeien van Jurgens een gemengd rantsoen. Dat bestond uit maïs, gras, bierbostel, aardappelsnippers en eiwitrijk krachtvoer en werd met een zelfrijdende voermengwagen voor het voerhek gebracht. “We hadden te weinig kuilplaten, nu was een investering in nieuwe kuilopslag niet nodig. Ook waren er onvoldoende vreetplekken aan het voerhek, dat is opgelost met de Kempensysteem. Mijn grond heb ik in gezamenlijke exploitatie met groentetelers in de buurt”, vertelt Jurgens. “Mestafzet is geen probleem, dat kan ik hier in de buurt goed kwijt.” Het gemak van het voeren en het wegvallen van het landwerk, spreken de 59-jarige Jurgens ook erg aan, die naast krachtvoer Italiaans raaigras aan zijn koeien verstrekt. “Een goede structuurbron erbij is cruciaal voor het slagen van het Kempensysteem. We voerden eerst een partij hooi uit Duitsland en nu voeren we gewikkelde platte balen Italiaans raaigras afkomstig van de buurman. Je moet wel goed opletten dat de koeien voldoende structureel ruwvoer opnemen.”

“Het zal toch vooral van de krachtvoerprijs afhangen of het Kempensysteem voor mij op de langere termijn financieel interessant is”, zegt de Limburgse melkveehouder Piet Jurgens.

Bedrijfsprofiel

— Piet en Rikie Jurgens in Kessel (Limburg) melken 90 koeien (momenteel 71 koeien aan de melk) met een productie van 8.900 kg met 3,90 % vet en 3,45 % eiwit en houden 35 stuks jongvee. Het melkquotum is 950.000 kg, waarvan een deel wordt verleend. De koeien staan jaarrond op stal en er wordt gemolken in een 2x7 visgraat melkstal. Ze boeren op 48 hectare grond, waarop ze zelf nog 11 hectare suikerbieten en 7 hectare korrelmaïs verbouwen. De overige 30 hectare grond wordt geëxploiteerd door groentetelers in de buurt.

Kosten-batenanalyse

De Limburgse melkveehouder vindt het nog te vroeg om te beoordelen of hij definitief doorgaat met het Kempensysteem. “Ik zie het als een proef waarbij de kosten en baten in de praktijk goed moeten uitpakken. De melkproductie per koe is iets gestegen en de conditie van te magere koeien lijkt ook te verbeteren. Studenten van de CAH in Dronten hebben dat gemeten. Dit moet uiteindelijk doorwerken in nog meer melk en een verbetering van de gezondheid en vruchtbaarheid.” Jurgens plaats er twee kanttekeningen bij. “Aan het eind van de lactatie heb ik een risico dat mijn koeien

vervetten als ze flink krachtvoer blijven vreten en de melkproductie wegzakt. En soms daalt een koe plotseling in productie, die na enkele dagen of enkele weken weer op het oude niveau komt. Ik heb hiervoor geen verklaring, maar voorheen met het voeren van het gemengde rantsoen zag ik dit fenomeen niet." In de zomer van 2009 wil Jurgens de toepassing van het Kempensysteem op zijn bedrijf evalueren. "Gelukkig is de prijs van de Melkbiks Kempen momenteel van 25 naar 22 cent per kilo gezakt en ik verwacht dat de prijs nog wat verder daalt. Het zal toch vooral van de krachtvoerprijs afhangen of het voor mij op de langere termijn financieel interessant is." ←

Jack en Luciënne ten Wolde in Giethoorn

"1 tot 1,3 miljoen kilo melk per VAK mogelijk"

Versleten knieën en de mogelijkheid om grond te kunnen verhuren aan akkerbouwers. Voor Jack en Luciënne ten Wolde in Giethoorn (Overijssel) dé ingrediënten om over te schakelen op het Kempensysteem. "Ik heb nu veel minder werk en door een constant rantsoen is de conditie van mijn koeien zichtbaar verbeterd", zegt Jack ten Wolde.

De familie Ten Wolde woont in de Giethoornse polder, een gebied waar akkerbouw en veehouderij elkaar afwisselen. Daardoor had Ten Wolde een goed alternatief om zijn grond anders te benutten. "Naast mijn fysieke belemmering, ging de broer van Luciënne emigreren naar Amerika. We hadden samen de machines en hielpen elkaar veel. Met het Kempensysteem valt het ruwvoerproces grotendeels weg en dat past mij uitstekend", vertelt Ten Wolde. "We benutten nu zelf nog zo'n 9 hectare om goed hooi te winnen. De gewikkelde balen breng ik met een minishovel voor het voerhek."

Al veel ervaring

Jack en Luciënne hebben al bijna anderhalf jaar ervaring met het Kempensysteem. Ze melken 85 koeien met een productie rond 10.000 kg melk per koe. "Omdat de melkproductie per koe al hoog was, is het niet veel gestegen. Veehouders die een productie van circa 8.000 kg per koe realiseren, melken met dit systeem er vlotter melk bij." Het arbeidsgemak van het nieuwe systeem staat bij het echtpaar echter voorop. De huuropbrengsten van de grond en de lagere kosten van ruwvoerwinning en machines maken de hogere mestafzet- en

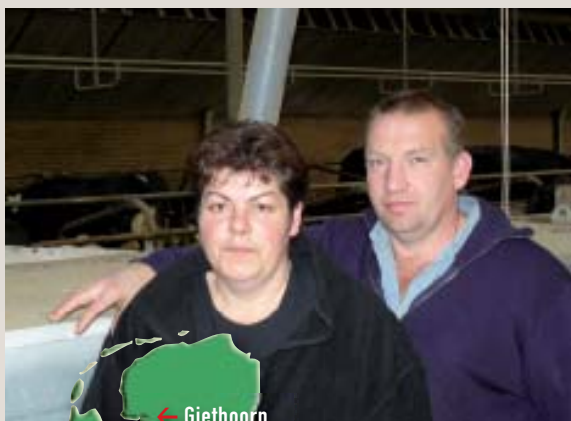
krachtvoerkosten goed. "De koeien vreten gemiddeld 19 kg krachtvoer per koe per dag, dat tikt aan. Maar het systeem kost ons niets extra's. Het bespaart ons wel 4 tot 5 uur arbeid per dag." Luciënne werkt dan ook weer meer uren buitenshuis, dat levert ook extra inkomsten op. "De koeien doen het goed op het nieuwe voersysteem. Het werkt supergemakkelijk, waardoor je meer koeien kunt houden zonder personeel aan te nemen. Eén persoon kan hiermee een quotum van 1 tot 1,3 miljoen kg melk aan."

Bedrijfsprofiel

— Jack en Luciënne ten Wolde in Giethoorn (Overijssel) melken 85 koeien met een productie van 10.000 kg met 3,60 % vet en 3,42 % eiwit en houden 50 stuks jongvee. Het melkquotum is 950.000 kg, dat gedeeltelijk wordt verleased. Van de in totaal 45 hectare grond wordt nu 36 hectare verhuurd aan een akkerbouwer. Op 9 hectare wordt gras verbouwd dat bestemd is om te hooien. De koeien staan jaarrond op stal en er wordt gemolken in een 2x4 open tandem.

Gezonde koeien

"De conditiescore van de koeien is van 3 naar 3,5 gestegen, waardoor de weerstand ook verbeterd. De klauwgezondheid is goed en het celgetal schommelt rond de 100", zegt Ten Wolde. Dierenarts Hans Hagendijk begeleidt het bedrijf van Ten Wolde. "De koeien doen het erg goed met enkel krachtvoer en hooi. In de drie jaar dat ik er kom, heb ik bijvoorbeeld nog nooit een koe met een lebmaagdraaiing gezien." Hagendijk zegt erbij dat Jack erg secuur werkt en goed op de gezondheid van zijn koeien let. "Ik heb nu meer tijd voor een goede controle en verzorging van mijn koeien en dat levert ook euro's op", zegt Ten Wolde. Voedingsproblemen ziet Hagendijk niet. "Veel krachtvoer verstrekken zonder pensverzuring is blijkbaar mogelijk vanwege de bijzondere samenstelling van de Melkbiks Kempen. Het is wel belangrijk om er een kwalitatief goede structuurbron bij te voeren." Hagendijk komt eigenlijk maar één keer in de drie maanden op dit bedrijf voor de periodieke controle. "Soms om de kalveren te onthoornen en heel af en toe voor een verlossing. Verder zijn de koeien uitstekend in conditie en draait dit bedrijf probleemloos." ←

Jack ten Wolde heeft nu meer tijd voor een goede controle en verzorging van zijn koeien. Zijn vrouw Luciënne werkt weer meer uren buitenshuis. Ook dat levert extra euro's op.

BOBMAN
Zaagsel strooi-veeg-schuif

Dealer van AgM voermengwagens, getrokken en zelfrijdend, nieuw en gebruikt

Importeur G.J. Roozeboom

Telefoon: +31 (0) 523 657262 Mobiel: +31 (0) 627 594818
www.roozeboom.nu